

BE-A0511_107059_106810_DUT

Archief van de schepenbank, van laat- en
leenhoven en van het dorpsbestuur van
Puurs, 1551-1796

Het Rijksarchief in België
Archives de l'État en Belgique
Das Staatsarchiv in Belgien
State Archives in Belgium

This finding aid is written in Dutch.

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF:.....	3
Raadpleging en gebruik.....	4
Voorwaarden voor de raadpleging.....	4
Voorwaarden voor de reproductie.....	4
Fysieke kenmerken en technische vereisten.....	4
Geschiedenis van archiefvormer en archief.....	5
Archiefvormer.....	5
Naam.....	5
Geschiedenis.....	5
Archief.....	5
Geschiedenis.....	5
Elders bewaard archief.....	6
 BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN.....	 7
I. Schepenbank van de Sint-Bernardsabdij.....	7
A. Schepenakten (goedenissen, erfenissen, enz.).....	7
1 - 6 Schepenregisters. 1601-1749.....	7
7 - 64 Minuten van schepenakten. 1731-1796.....	7
B. Registers van renten.....	11
67 - 74 Rentenregisters. 1709-1795.....	11
C. Verkoopsvoorwaarden.....	11
75 - 78 Verkoopsvoorwaarden. 1651-1792.....	11
D. Sterfhuizen.....	12
79 - 96 Sterfhuizen. [1551-1796].....	12
E. Voogdijzaken.....	13
97 - 101 Wezenboeken. 1709-1795.....	13
102 - 115 Diverse rekeningen en documenten. 1651-1795.....	13
F. Zwakzinnigen.....	14
116 - 117 'Uitlandigen', krankzinnigen, 'meiseniers' 1758-1794.....	14
G. Verdelingen.....	15
H. Rollen.....	15
120 - 131 Registers of rollen. 1610-1796.....	15
I. Arresten.....	16
J. Vonnissen en veroordelingen.....	16
K. Procesbundels.....	16
135 - 166 Processtukken. 1602-1795.....	16
167 - 170 Processtukken ex officia. 1599-1792.....	18
II. Laathoven.....	19
III. Charters.....	20
--- Zie charterdoos nummer 18.....	20

Beschrijving van het archief:

Naam archiefblok:
Oud Gemeentearchief Puurs

Periode:
1551-1796

Archiefbloknummer:
BE-A0511.482

Omvang:

- Laatste bestanddeelnummer: 179.00
- Omvang geïndexiseerd: 11.50 m

Archiefbewaarplaats:
Rijksarchief te Antwerpen

Archiefvormers:
Schepensbank, Laat- en Leenhoven en Dorpsbestuur van Puurs, 1200-1795

Raadpleging en gebruik

VOORWAARDEN VOOR DE RAADPLEGING

De documenten vermeld in deze inventaris zijn openbaar en vrij raadpleegbaar.

VOORWAARDEN VOOR DE REPRODUCTIE

Voor de reproductie van archiefdocumenten gelden de voorwaarden en tarieven van toepassing in het Rijksarchief.

FYSIEKE KENMERKEN EN TECHNISCHE VEREISTEN

Om verdere gebruiksschade te voorkomen, kunnen sommige originelen niet langer geraadpleegd worden. Dit is in de inventaris aangeduid als, in slechte staat of in zeer slechte staat.

Geschiedenis van archiefvormer en archief

ARCHIEFVORMER

NAAM

Schepenbank, laat- en leenhoven en dorpsbestuur van Puurs

GESCHIEDENIS

Puurs was in de vroege middeleeuwen een domein van de abdij van Cornelimunster waarover de Berthouts voogden waren. In 1286 verkochten zij al hun rechten aan de Sint-Bernardsabdij van Hemiksem, die de heerlijkheid in handen hielden tot het einde van de 18de eeuw. Volgens een document van 1450 was de door de abdij aangestelde schepenbank een hoofdbank voor twee andere schepenbanken (Ten Rode en De Nieuwe Bank op de Rijewech, rechtscolleges die later vermoedelijk verdwenen) en vier laathoven (nl. deze van de abt van Grimbergen -die de titel van "burggraaf van Puurs" draagt-, van Coolhem, van de abdij van Sint-Bernards in Oppuurs en van de heer van Coolhem in Oppuurs). Omdat de schepenen van Puurs niet onderlegd genoeg waren om als beroepshof op te treden ging van vanaf 1450 rechtstreeks in beroep bij de Raad van Brabant. Sedert de verwerving van het domein van Coolhem bezat de Sint-Bernardsabdij twee belangrijke leenhoven in Puurs: Het Hof van Grimbergen en het Hof van "Ronce", waarvan ook vele gronden buiten Puurs afhingen.

Er waren nogal wat enclaves en afgelegen gebieden van Puurs op het grondgebied van Ruisbroek, Tisselt en Willebroek. Vooral tussen de kapel van Breendonk en de kerk van Willebroek was het één mozaïek. Bij de grenscorrectie op 29 mei 1808 stond Puurs 177 ha en 61 huizen af aan deze drie gemeenten en bekwam 199 ha en 22 huizen in ruil. Men moet er dus rekening mee houden dat het rechtsgebied van de schepenbank van Puurs niet overeenkwam met de latere gemeentegrenzen.

Als opvolger van de Berthouts, heren van Grimbergen, was de abt van Grimbergen burggraaf van Puurs -een zuivere eretitel- en bezat er in feite alleen een laathof. Via Grimbergen bezaten ook een aantal inwoners van Puurs het meisseniersstatuut.

Puurs behoorde tot de meierij van Kapelle-op-den-Bos.

ARCHIEF

GESCHIEDENIS

Deze documenten werden op 29 november 1937 - samen met een deel van het 19de-eeuws archief - en 1 april 1953 door het gemeentebestuur van Puurs aan het Rijksarchief overgemaakt.

De oude nummers 181-190, 196-203 werden overgeheveld naar het "archief van het gemeentebestuur van Puurs".

ELDERS BEWAARD ARCHIEF

Een aantal documenten over Puurs bevinden zich in het archief van de familie Moretus de Bouchout te Brussel, evenals in het archief van de Sint-Bernardusabdij te Bornem.

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen

I. SCHEPENBANK VAN DE SINT-BERNARDSABDIJ

A. SCHEPENAKTEN (GOEDENISSEN, ERFENISSEN, ENZ.)

1	1 - 6 SCHEPENREGISTERS. 1601-1749. 1601-1628.	1 deel
2	Met inliggende losse stukken.	1 deel
3	Met inliggende losse stukken.	1 deel
4	Met inliggende losse stukken.	1 deel
5	1716-1725.	1 deel
6	Boekband beschadigd.	1 deel
7	7 - 64 MINUTEN VAN SCHEPENAKTEN. 1731-1796. 1731.	1 band
8	1732-1733.	1 band
9	1734.	1 band
10	1735.	1 band
11	1736.	1 band
12	1737.	1 band
13	1738.	1 band

---

		1 band
14	1739.	1 band
15	1740-1742.	1 band
16	1743-1746.	1 band
17	1747-1748.	1 band
18	1749.	1 band
19	1750.	1 band
20	1751.	1 band
21	1752.	1 band
22	1753.	1 band
	Niet raadpleegbaar	
23	1754.	1 band
24	1755.	1 band
25	1756.	1 band
26	1757.	1 band
27	1758.	1 band
28	1759.	1 band
29	1760.	1 band

---

		1 band
30	1761.	1 band
31	1762.	1 band
32	1763.	1 band
33	1764.	1 band
34	1765.	1 band
35	1766.	1 band
36	1767.	1 band
37	1768.	1 band
38	1769.	1 band
39	1770.	1 band
40	1771.	1 band
41	1772.	1 band
42	1773.	1 band
43	1774.	1 band
44	1775.	1 band
45	1776.	1 band

46	1777.	1 band
47	1778.	1 band
48	1779.	1 band
49	1780.	1 band
50	1781.	1 band
51	1782.	1 band
52	1783.	1 band
53	1784.	1 band
54	1785.	1 band
55	1786.	1 band
56	1787.	1 band
57	1788.	1 band
58	1789.	1 band
59	1790.	1 band
60	1791.	1 band
61	1792.	1 band

62	1793.	1 band
63	1794.	1 band
64	1795-1796.	1 band
65	Akten verleden voor de meier en de schepenen. 1551-1791.	1 pak
66	Notariële akten. 1679-1791.	1 pak

B. REGISTERS VAN RENTEN

67	67 - 74 RENTENREGISTERS. 1709-1795. 1709-1716.	1 deel
68	1707-1728.	1 deel
69	1729-1744.	1 deel
70	1745-1765.	1 deel
71	1765-1773.	1 deel
72	1774-1782.	1 deel
73	[1782-1794].	1 deel
74	[1790-1795].	1 deel

C. VERKOOPSVOORWAARDEN

75	75 - 78 VERKOOPSVOORWAARDEN. 1651-1792. 1651-1700.	
----	---	--

1 pak

76 1710-1723.

1 pak

77 1726-1739.

1 pak

78 1741-1792.

1 pak

*D. STERFHUIZEN***79** 79 - 96 STERFHUIZEN. [1551-1796].
[1551-1690].

1 pak

80 [1692-1700].

1 pak

81 [1701-1709].

1 pak

82 [1704-1713].

1 pak

83 [1715-1721].

1 pak

84 [1722-1724].

1 pak

85 1725-1726.

1 pak

86 1727-1728.

1 pak

87 1729-1732.

1 pak

88 1732-1735.

1 pak

89 1736-1740.

1 pak

90	1741-1743.	1 pak
91	[1744-1749].	1 pak
92	[1747-1755].	1 pak
93	[1758-1766].	1 pak
94	[1767-1768].	1 pak
95	[1769-1771].	1 pak
96	1773-1796.	1 pak
<i>E. VOOGDIJZAKEN</i>		
97	97 - 101 WEZENBOEKEN. 1709-1795. 1709-1732.	1 deel
98	1728-1758.	1 deel
99	1758-1776.	1 deel
100	1776-1790.	1 deel
101	1790-1795.	1 deel
102	102 - 115 DIVERSE REKENINGEN EN DOCUMENTEN. 1651-1795. 1651-1679.	1 pak
103	1685-1699.	1 pak

104	1701-1715.	1 pak
105	1716-1724.	1 pak
106	1724-1729.	1 pak
107	1730-1735.	1 pak
108	1736-1744.	1 pak
109	1746-1749.	1 pak
110	1750-1752.	1 pak
111	1754-1757.	1 pak
112	1759-1772.	1 pak
113	1773-1780.	1 pak
114	1781-1790.	1 pak
115	1791-1795.	1 pak

F. ZWAKZINNIGEN

116	116 - 117 'UITLANDIGEN', KRANKZINNIGEN, 'MEISENIERS' 1758-1794. 1758-1768.	1 pak
117	1774-1794.	1 pak

-
- 118**   *G. VERDELINGEN*
Diverse rekeningen. 1691-1785. 1 pak
- 119**   Vier rekeningen uitgekeerd voor de jaren 1778, 1781, 1782 en
1783 aan "baron hanceld, Ign. - Jos de Gottignies, door zijn
ontvanger Franç. van Grootven, voor zijn goederen gelegen onder
Kapellen-aan-bos, Mise, Hombeek, Wolver, Puurs, Heindonk en
Leest". 1778-1783. 1 pak
- H. ROLLEN*
- 120**   120 - 131 REGISTERS OF ROLLEN. 1610-1796.
1610-1616. 1 deel
- 121**   1616-1624. 1 deel
- 122**   1633-1636. 1 deel
- 123**   1677-1680. 1 deel
- 124**   1687-1692. 1 deel
- 125**   1705-1706, 1725-1729. 1 katern en 1 deel
- 126**   1722-1733. 1 deel
- 127**   1733-1753. 1 deel
- 128**   1753-1760. 1 deel
- 129**   1760-1769. 1 deel
- 130**   1769-1783. 1 pak

131	1783-1796.	1 pak
132	Rol van de ex-officio-zaken. 1733-1792.	1 deel
133	<i>I. ARRESTEN</i> Afzonderlijke akten. 1709-1791.	1 pak
134	<i>J. VONNISSEN EN VEROORDELINGEN</i> 1727-1796.	1 deel
	<i>K. PROCESBUNDELS</i>	
135	135 - 166 PROCESSTUKKEN. 1602-1795. 1602-1673.	1 pak
136	1674-1679.	1 pak
137	1680-1688.	1 pak
138	1689-1695.	1 pak
139	1696-1710.	1 pak
140	1711-1716.	1 pak
141	1717-1720.	1 pak
142	1721-1730.	1 pak
143	1732-1737.	1 pak

144	1738-1745.	1 pak
145	1746-1753.	1 pak
146	1754-1755.	1 pak
147	1756-1760.	1 pak
148	1761-1766.	1 pak
149	1767-1769.	1 pak
150	1770.	1 pak
151	1770-1771.	1 pak
152	1772-1776.	1 pak
153	1777-1778.	1 pak
154	1779-1782.	1 pak
155	1782.	1 pak
156	1782.	1 pak
157	1783.	1 pak
158	1783.	1 pak
159	1784-1786.	1 pak
160	De abdij van Grimbergen tegen Gillis Reymenants van Puurs. 1784-	

	1787	1 pak
161	1787-1790.	1 pak
162	Eeraerts en Van den Driessche tegen Bogaerts en Pauwels. 1788-1791.	1 pak
163	1790-1791.	1 pak
164	Jacobus Mertens en Catharina Van Aken tegen Josephus Huys en konsoorten. 1790-1795.	1 pak
165	1791.	1 pak
166	1792-1795.	1 pak
167	167 - 170 PROCESSTUKKEN EX OFFICIA. 1599-1792. 1599-1699.	1 pak
168	1703-1739.	1 pak
169	1740-1783.	1 pak
170	1784-1792.	1 pak
171	Diverse documenten. 1598-1790.	1 pak

1. Leenhof van Sint-Bernard, 1598-1644.
2. Hof van Coolhem (kohier), 1619.
3. Militaire prestaties, 1674-1762.
4. Diverse getuigschriften, 1776-1790 (bevat stukken in slechte staat).
5. Rekwesten, 1722-1767.
6. Manuaal van de belasting, 1696. (aanwinst 1911).
7. Briefwisseling, [1724-1779].
8. Toezicht op de wegen, 1786-1788.
9. Varia, 1618-1782.

-
- 172** II. LAATHOVEN
Diverse akten. 1704-1794. 1 pak
1. Akten verleden voor het hof, 1710-1770.
  2. Ingeschreven akten, 1757-1794.
  3. Diverse akten, 1710-1775.
  4. Akten verleden voor de Meysioniers of Meissioniermannen van Grimbergen. 1704-1784. (kopieën).
- 173** Verzameling akten. 1719-1755. 1 band
- 174** Register van goedenissen. 1729-1796. 1 band
- 175** Rol, laathof "op 't Sauvegarde". 1770-1772, 1788. 1 band en 1 katern
- 176** Diverse akten op perkament. 1552-1755. 1 omslag
1. Schepenen van de abdij van Sint-Bernards, 1552 tot 1755 (zes akten).
  2. Laathof van Grimbergen "Bij het Lestien", 1749.
  3. Akte verleden voor de schepenen van Brussel, 1652.
  4. Akte verleden voor de schepenen van het graafschap van Grimbergen tot Buggenhout, 1722.
- 177** Diverse documenten. 17de-18de eeuw. 1 pak
1. Openbare verkopeningen, 1752-1753.
  2. Varia, 17de eeuw.
- 178** Sint-Sebastiaansgilde van Puurs, rente van Peter van der Wilt te Breendonk. 1752. 1 katern
- 179** Obligatie van 200 gulden kapitaal te voordele van de Sint-Sebastiaansgilde van Puurs en tot laste van Michiel de Jonghe. 1767. 1 katern

III. CHARTERS

--- *ZIE CHARTERDOOS NUMMER 18.*

737

Schepenakte van Puurs. 28 dec. 1597.

738

Schepenakte van Ruisbroek, Willebroek en Puurs. 21 mei 1615.